

Урошъ III Дечански, се хвалилъ, че щѣлъ да постави златния си прѣстолъ въ държавата на послѣдния¹⁰⁷. Царь Иванъ Александъръ и синъ му Иванъ Шишманъ въ хрисовулитъ си сжщо говорятъ за българския царски прѣстолъ.

§ 58.

Права и властъ на българскитѣ владѣтели.

Правата, както и длъжноститѣ на българскитѣ владѣтели, не били опрѣдѣлени съ законъ, но били установени отъ народнитѣ обичаи, които много често се нарушавали. Българскитѣ владѣтели били абсолютни монарси, и затова тѣхнитѣ владѣтелски права и властъ били неограничени. Това не противорѣчило и на държавноправнитѣ понятия на старитѣ българи. Тукъ ще споменемъ само най-важнитѣ владѣтелски права.

Права къмъ държавната територия. Българскитѣ владѣтели се считали собственици на държавната територия. Между частния имотъ на владѣтеля и държавния въ старата българска държава нѣмало и не се правѣло разлика. Населението само имало право да се ползува отъ държавната земя, за която въ видъ на наемъ плащало държавенъ данъкъ. Възъ основа на правото си за собственостъ върху държавната територия, българскитѣ владѣтели безъ никакво ограничение се разполагали съ нея по личното си усмотрение. Тѣ, както казахме, подарявали цѣли села, мѣстности и околности на църквитѣ и боляритѣ. Държавата се считала за тѣхно богатство, и колкото тя била по-голѣма и по-пространа, толкова и тѣхното богатство, сила и мощъ били по-голѣми¹⁰⁸. За

¹⁰⁷ Гласник, II од., кн. VII, 272, 279.

¹⁰⁸ Гласник, XXII, 281.